TZ: Výstava PRAGA! dává opuštěným halám novou šanci

Hala 18 je „v torzálním stavu“. Výstava PRAGA! na Černém Mostě ukazuje, jak ji lze nově využít

Ve Vysočanech roste čtvrť pro víc než 50 tisíc lidí, ale dvě historické haly bývalé automobilky Praga přímo v jejím srdci zůstávjí už léta prázdné. Osmnáct studentů architektury z ČVUT navrhlo, jak do nich dostat školu, sportoviště či kulturu, tedy přesně to, co nové čtvrti urgentně chybí. Výstava PRAGA! byla zahájena vernisáží s hojnou účastí studentů, pedagogů, politiků, odborníků i veřejnosti v Městské knihovně na Černém Mostě a potrvá do 2. prosince. Vstup je zdarma.

Aby z ikonických hal nezůstala jen inspirace na papíře, musí se podle účastníků vernisáže stát tři věci:

1. **Dohoda o kontribucích.** Vlastník, Praha 9 a hlavní město mají uzavřít kontribuční smlouvu, kterou nový Metropolitní plán podmiňuje další výstavbu v areálu Pragovky.Ideální variantou je převod hal 18 a 19 do majetku města nebo městské části.
2. **Zapojení hlavního města.** Samotné kontribuce náklady na konverzi nepokryjí a Praha 9 na to prostředky v rozpočtu nemá. Precedens existuje: na Žižkově město koupilo budovu Nákladového nádraží za 1,2 miliardy pro konverzi na základní školu, společenské centrum a další veřejnou vybavenost.
3. **Nositel projektu.** Tak komplexní projekt vyžaduje koordinaci ze strany zkušeného organizátora. Jako vhodné řešení se nabízí sestavení týmu odborníků a kompetentních lidí který takovou roli převezme. Propojí vlastníka, městskou část, hlavní město i budoucího provozovatele a bude hledat konkrétní cesty k realizaci. To se ale musí stát dřív, než chátrající hala 18 podlehne času.

Hala 19 je od roku 2005 kulturní památkou a vlastník ji v roce 2022 opravil. Sousední hala 18, bývalá lisovna karoserií podle projektu Karla Hrušky, ochranu nemá a roky do ní zatéká. „Osmnáctka je, jak se říká v památkové péči, v torzálním stavu. Je možná nejvyšší čas se zabývat tím, co s ní,“ řekl odborník na nové využití průmyslového dědictví prof. Tomáš Šenberger.

Nejtěžší není rekonstrukci zaplatit, ale zorganizovat

Studenti magisterského ateliéru Šenberger–Pustějovský navrhli do hal moderní základní školu s tělocvičnami otevřenými i veřejnosti, sportoviště, základní uměleckou školu, knihovnu či galerii. Šenberger ale upozorňuje, že hlavní překážkou nejsou peníze. „Větší problém než to, co to bude stát, je, kdo to celé zorganizuje,“ řekl.

Podle něj se takto velké konverze ve vnitřní Praze bez veřejné správy neobejdou. Srovnal situaci s Polskem: „Naše příklady jsou zhruba z 80 procent investované soukromým sektorem. V Polsku je to přesně opačně, 80 procent je veřejná správa.“ Připomněl pardubickou Gočárovu galerii nebo ostravské PLATO, kde město budovu nakonec raději koupilo, než aby nechalo ruinu dál chátrat.

Při záchraně hal ale nemusí jít rovnou o miliardy. Nejjednodušší variantou je podle Šenbergera oprava střechy a odstranění poškozených či nebezpečných částí budovy. Halu pak lze otevřít veřejnosti například jako krytý prostor se sportovišti, lezeckými stěnami nebo skateparkem. „To je forma, která se dá realizovat skoro hned,“ uvedl. Řada studentských návrhů navíc volí úsporné řešení „dům v domě“: vytápí se jen menší vložené objemy, zbytek haly zůstává otevřený.

„Nejudržitelnější budova je ta, která už stojí“

Na praktické otázky konverzí se v navazující přednášce zaměřila architektka Viktoriia Sýkorová, která se záchraně průmyslových staveb dlouhodobě věnuje. K hale 18 má osobní vztah: „Když jsem ji viděla poprvé, volala jsem mamce, že už vím, co chci v životě dělat. Zachraňovat takové haly.“

Vyvrátila i nejčastější námitku: „Tvrzení, že rekonstrukce je vždycky dražší než novostavba, není pravda. Je jen víc nejistá, je potřeba počítat s rezervou na průzkumy a diagnostiku.“ Jako příklad uvedla amsterdamské kulturní centrum Melkweg v bývalé mlékárně. Jeho provozovatelé budovu čtyřicet let využívali a opravovali postupně jen to nejnutnější, za celou dobu za 2,5 milionu eur. Kompletní rekonstrukce, do které se pustili až potom, vyšla na 4,8 milionu, tedy skoro dvojnásobek. Postupná proměna tak může být výhodnější než velká investice najednou. „Není potřeba čekat na zázrak, že se všechno stane najednou. Budovu lze začít používat hned a proměňovat ji postupně,“ dodala. Pro Vysočany vidí šanci v novém Metropolitním plánu. Ten už plochy zachovaných budov nezapočítává do kapacity výstavby. „Dřív by je investor musel zbourat, aby využil kapacitu naplno. Teď o nic nepřijde,“ vysvětlila.

Rozhodne se v nejbližších letech

Metropolitní plán, účinný od září 2026, podmiňuje další výstavbu na Pragovce dohodou o kontribucích. Podle pořadatelů by jednání mohlo přijít už v tomto volebním období. Proto výstava vzniká právě teď. Studentské návrhy nejsou studií proveditelnosti. Mají ambici ukázat veřejnosti, odborníkům i politikům, co v halách může být, ještě předtím, než se o nich začne rozhodovat.

Záštitu výstavě poskytl Petr Zeman, spoluzakladatel databáze Prázdné domy. „Když se dneska projdete v těch nových developmentech, vlastně nevíte, že tu bývala továrna. To mě mrzí,“ řekl. Studentům vzkázal: „Zůstaňte trošku naivní, jako jste v těch návrzích. To je taky hodně důležité.“

Přijďte se podívat a říct svůj názor

Výstava představuje osmnáct návrhů na velkoformátových panelech - od urbanistického konceptu přes vizualizace interiérů až po detaily, jak se nové konstrukce vkládají do těch historických. Na posledním panelu najdou návštěvníci anketu, kde mohou označit, které řešení se jim líbí. Profesor Šenberger vyzval návštěvníky, aby na výstavu přivedli další nadšence…"Velkoformátové panely naživo působí úplně jinak než na obrazovce počítače."

Výstavu připravila Katedra architektury Fakulty stavební ČVUT ve spolupráci se spolkem Rokytka žije a městskou knihovnou.

PRAGA! – Alternativní studentské projekty ochrany a nového využití průmyslového dědictví

- **Kdy:** do 2. 12. 2026, v otevírací době knihovny
- **Kde:** Městská knihovna v Praze – pobočka Černý Most (naproti metru)
- **Vstup:** zdarma

Další podklady k dispozici pro média:

- Foto ze zahájení výstavy (autor Ondřej Vosecký) https://drive.google.com/drive/folders/16Eb9DWoUsKBWEFUFAQVDJv9a2vFuXpCW?usp=sharing
- Tisková zpráva k širšímu kontextu budoucnosti hal https://docs.google.com/document/d/1I9bqWMUt_aW3VbdZctdlw-e1g0gwRxoSmQne45OQf1o/edit?tab=t.0
- Foto současný stav hal a příprava prací v ateliéru

  https://drive.google.com/drive/folders/1HP6F39dIs_cAj3-AAa03Cz7EQ2qXhsTk

- Vybrané vizualizace ze studentských prací ke stažení

  https://archgaleries.fsv.cvut.cz/?supervisor=50082&semester=4